

Opinions of Teachers on the Reputation of the Teaching Profession

Züleyha Ertan Kantos¹

Tocitethisarticle:

Ertan Kantos, Z. (2021). Öğretmenlik mesleğinin itibarı ile ilgili öğretmen görüşleri. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 682-703. doi:10.30900/kafkasegt.983200

Research article

Received:15.08.2021

Accepted:27.12.2021

Abstract

This research aims to reveal the reputation of the teaching profession in line with the opinions of teachers. The research is designed according to the descriptive phenomenological pattern, which is a type of qualitative research approach. A total of 50 primary school and branch teachers from Ankara, Hatay, Denizli, Malatya, Erzurum, Erzincan, Kocaeli and Ordu provinces constitute the study group of the research. Data were collected through a semi-structured interview form. The data obtained were analyzed using descriptive and content analysis techniques. In accordance with the analysis of the results, the main themes of respectability factors of a profession, social reputation of the teaching profession, reputation providers to the teaching profession, reputation enhancers of the teaching profession were formed respectively. As a result of the research, it was determined that the reputation of the teaching profession is low in the public and that the most important factors determining the high reputation of the profession are the society's perspective on this profession and the value it attaches to the profession. Also, among the reasons for low reputation of the teaching profession are the economic inability, insufficiency of personal rights, politicians with wrong attitude , the negative news in the media, professional unions acting more politically, the lack of unity in terms of teachers' rights. The unions must act jointly in order to increase the reputation of the teaching profession. The Ministry of Education, on the other hand, should develop policies that improve the personal, social and economic rights of teachers.

Keywords: Reputation, professional reputation, teacher, teaching profession

---

¹ Corresponding Author, Dr, Milli Eğitim Bakanlığı, zulisertan@gmail.com

Öğretmenlik Mesleğinin İtibarı ile İlgili Öğretmen Görüşleri

Züleyha Ertan Kantos¹

Atıf:

Ertan Kantos, Z. (2021). Öğretmenlik mesleğinin itibarı ile ilgili öğretmen görüşleri. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 682-703. doi:10.30900/kafkasegt.983200

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi:15.08.2021

Kabul Tarihi:27.12.2021

Öz

Bu araştırma, öğretmenlik mesleğinin itibarını öğretmen görüşlerine göre ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımının bir türü olan betimleyici fenomenolojik desene göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara, Hatay, Denizli, Malatya, Erzurum, Erzincan, Kocaeli, Ordu illerinde görev yapan toplam 50 sınıf ve branş öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler betimsel ve içerik analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Bulguların analizi sonucunda; bir mesleğin saygınlık faktörleri, öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı, öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar ve öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar ana temaları oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda öğretmenlik mesleğinin itibarının toplum nazarında düşük olduğu, meslek itibarının yüksek olmasını belirleyen en önemli etmenlerin başında toplumun o mesleğe bakış açısı ve mesleğe verdiği değer olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, öğretmenlik mesleğinin itibarının düşük olmasının sebepleri arasında ekonomik yetersizlik, özlük hakların yetersizliği, politikacıların yanlış tutumu, medyada yer alan olumsuz haberler, mesleki sendikaların daha çok siyasi tavırla hareket etmeleri, öğretmen hakları konusunda birlik olmamaları sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak için sendikalar ortak hareket etmelidirler. Milli Eğitim Bakanlığı ise öğretmenlerin özlük, sosyal ve ekonomik haklarında iyileştirici politikalar geliştirmelidir.

Anahtar Sözcükler: İtibar, mesleki itibar, öğretmen, öğretmenlik mesleği

¹ Sorumlu Yazar, Dr, Milli Eğitim Bakanlığı, zulisertan@gmail.com

Giriş

İtibar kelimesi arapça kökenli bir kelimedir. Türk Dil Kurumu (TDK, 2021) sözlüğüne göre anlamı *saygınlıktır*. İtibar, bireylerin ya da örgütlerin iç ve dış paydaşlar tarafından nasıl algılandığını gösteren bir kavramdır. İtibarlı sıfatı toplum tarafından sevilen ve sayılan bireyler için kullanılır. Toplum içinde belirli iyi bir konuma kavuşmak, aynı zamanda toplum tarafından takdir edilmek isteyenler, bireyler ve toplum nezdinde itibarlı olmak zorundadır. Örgütler için de aynı durumdan söz edilebilir. Örgütler varlığını devam ettirmek isterlerse itibarlı olmak zorundadır (Karaköse, 2006, 2008). Mesleki itibar ise; icra edilen mesleğin toplum tarafından nasıl görüldüğü, toplumun verdiği değer olarak açıklanabilir. Mesleki itibar, toplumda meydana gelen ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel değişimlere göre değişebilir. Mesleklere toplumun bakış açısı, mesleklerin statüsü, imajı ve toplumsal prestiji bu değişimlerle birlikte farklılaşmaktadır (Atmaca, 2020). Öğretmenlik profesyonel bir meslektir ve toplum içerisinde bir yeri, değeri, statüsü, itibarı bulunmaktadır. Öğretmenin toplumsal itibarını, etkileyen dört faktör bulunmaktadır: Bunlar; *özdeşlik*, öğretmenin mesleği ile olan özdeşliği olumluysa kendi ruh dünyasında, öğrenci nezdinde ve sosyal çevrede itibarı ve morali yüksek olur. *İklim*; toplum, okul, eğitim sistemi ve çevrenin sahip olduğu iklim olumlu ise sosyal itibar olumlu olur. *Hiyerarşi*; öğretmeni yöneten, talimat veren denetleyen basamaklardan birisinde sistemin doğru işlemesine engel olan bir atama ile adalet duygusu zarar görürse öğretmenin sisteme olan güveni azalır ve vicdani doyuma ulaşmaz. *Ücret*, öğretmenin aldığı ücretin toplumdaki karşılığı ve değeri algıyı etkilemektedir. Bu dört faktörün aynı anda olumlu olması öğretmenlik mesleğinin itibarını da olumlu olmasına yol açabilir (Gönülaçar,2016).

Varkey GEMS Vakfı (2013,15) öğretmenlik mesleğinin toplumdaki yerini, değerini, toplumun öğretmeni nasıl gördüğünü belirlemek için farklı bakış açısıyla farklı değişkenleri içeren bir indeks oluşturmuştur. İndekste yer alan değişkenler şunlardır: Öğretmenlik mesleğinin diğer mesleklere göre itibarı. Öğretmenlerin sosyal statüleri. Ailelerin kendi çocuklarını öğretmen olmak için yöreklendirmeleri. Öğrencilerin öğretmenlere duyduğu saygı. Öğretmenlerin maaşlarının yeterliliği ilgili toplumsal düşünce. Öğrencilerin performansları göz önünde bulundurulduğunda öğretmen maaşlarının nasıl değişeceğine yönelik toplumsal düşünce. Toplumun eğitim sistemine güven derecesi. Öğretmenlerin öğrencilere verdiği eğitimin kalitesine yönelik toplumsal güven. Öğretmen sendikalarının gücüdür. Bu indekste yer alan değişkenler toplumun öğretmene bakış açısını ortaya koyarken, aynı zamanda öğretmenlik mesleğinin, toplumdaki durumunun, toplumun öğretmene verdiği değer de bir göstergesi olarak görülebilir. Öğretmenlerin toplumdaki sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarındaki durumu, toplumun da göstergelerinden birisidir. Öğretmenler toplumların durumunu yansıtan bir ayna durumundadır. Toplumların öğretmene ve öğretmenlik mesleğine verdikleri değer gelişmişlik düzeyini yansıtır (Erzen ve Epçaçan, 2018).

Öğretmenlik meslek itibarı ile ilgili üniversitelerin, sendikaların ve araştırmacıların çalışmaları bulunmaktadır. Gökçe ve Bülbül (2014), Bülbül ve Gökçe (2015) meslek lisesi öğrencilerinin gözünde öğretmenlerin saygınlığının yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Gökçe (2016) eğitimde değişen değerlerle beraber değişen öğretmen rolünün öğretmenleri itibarsızlaştırdığını irdelemiştir. Tunç ve Gökçe (2018), ALO 147'nin kişisel husumet, politik oyunlar gibi farklı amaçlarla kullanılması nedeniyle öğretmenleri itibarsızlaştırdığını tespit etmiştir. Öğretmenlerin kendilerini meslekte özgür hissetme durumlarını inceleyen Güven ve Gökçe (2018) ise öğretmenlerin kendilerini meslekte bilinmezlik ve çaresizlik içinde hissettiklerini dolayısıyla mesleki saygınlıklarının düşük olduğunu belirlemiştir. Ayrıca Gül ve Gökçe (2020) yurt dışında görev yapan öğretmenlerin gerek yöneticiler gerek veliler arasında itibarının düşük olduğunu ortaya koymuştur. Ünsal ve Bağçeci (2016) öğretmenlerin mesleki imajlarının toplumsal algısının düşük düzeyde olduğunu bulmuşlardır. Polat, Kayısı, Aydın, (2015) tarafından yapılan araştırmada eğitim politikalarının etkili olmadığı, öğretmenlik mesleğinin toplum tarafından itibarlı bir meslek olarak görülmediği ayrıca Doğan ve Bayrak (2019) tarafından yapılan başka bir araştırmada ise öğretmenlerin mesleki imaj incelemesinde toplumsal algı ve medya algısı düşük bulunmuştur. Bu duruma medyada öğretmenler hakkında yapılan olumsuz haberlerin etkisinin olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlik mesleğinin toplumdaki yeri ile ilgili Keskin ve Yüceer'in (2017) yaptığı araştırmada öğretmenlik mesleğini toplumun değer vermeme nedenleri arasında öğretmenlerin sosyo-ekonomik yaşam düzeyinin düşük olması, öğrenci yaptırımlarının olmaması ya da uygulanmaması, öğretmenlik mesleğinin itibarının azalması, öğretmen

sayısının artması, öğretmen yetiştirmedeki niteliğin düşmesi, öğretmenin işine herkesin müdahale etmesi sonuçlarını bulmuşlardır. Öğretmenlik meslek itibarının yıllar içerisinde nasıl değiştiğini ortaya koyan Sunar'ın (2015) “*Mesleki İtibar Skala*” çalışmasında öğretmenlik, doktorluk, profesörlük ve hakimlikten sonra dördüncü sıradayken Sunar'ın (2020) yaptığı meslek itibar araştırmasında ise öğretmenlik mesleğinin itibarının düştüğü net olarak görülmektedir. Mesleki itibar araştırmasında öğretmenlik; tıp doktoru, hâkim, üniversite profesörü, pilot, büyükelçi, vali, diş hekimi, yüzbaşı, general, avukat, milletvekili, mimar, belediye başkanından sonra 14. sıraya gerilemiştir. Öğretmenlik mesleğinin statüsünü olumsuz etkileyen unsurları ortaya çıkarmak için Bozboyundur (2019) tarafından yapılan çalışmada; maddi olanaklarının az olması, özlük haklarının yetersizliği ve meslek itibarını olumsuz etkileyen medya yayınlarının olduğu sonuçları elde edilmiştir. Öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi için Atmaca (2020) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin görüşlerine göre profesyonelliğin yetersizliği, özlük haklarında meydana gelen düşüş, medyaya yansıyan olumsuz haberler ve olumsuz siyasi söylemlerin öğretmen kimliğini yıpratmış ortaya konulmuştur.

Öğretmenlik meslek itibarını inceleyen araştırmalar bulunmakla birlikte öğretmenler hakkında artan yayın ve yayımların, eğitim sisteminde yapılan hızlı değişimlerin, öğretmenlik meslek itibarı üzerinde nasıl bir algı yarattığı öğretmenlerin bakış açısıyla ortaya çıkarılması toplumsal önem taşımaktadır. Çünkü meslek sahiplerinin kendi meslekleri hakkındaki düşünceleri mesleği yapan kişilerin toplum karşısındaki davranışlarına ve başarısına etki eder (Akyüz,2019). Öğretmenlerin başarılı olması toplumun geleceği için önem taşıdığından; sendikaların, Milli Eğitim Bakanlığının, öğretmenlerin meslek itibarı için neler yapması gerektiği öğretmenlerin görüşlerine göre ortaya çıkarılması önemli olduğu için bu araştırma yapılmıştır. Bu araştırma öğretmenlik mesleğinin; toplum tarafından nasıl görüldüğünü, toplumda meydana gelen değişimlerden meslek itibarının nasıl etkilendiğini belirleyerek, öğretmenlik mesleğinin itibarının nasıl yükseltilebileceği konusunda öğretmenlere, sendikalara ve Milli Eğitim Bakanlığına yol gösterici olabilir.

Bu araştırma, öğretmenlik mesleğinin itibarını ve meslek itibarını azaltan etmenleri öğretmen görüşlerine göre ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu temel amaca aşağıdaki sorularla ulaşılmaya çalışılmıştır

- 1.Sınıf ve branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin itibarına ilişkin görüşleri nasıldır?
- 2.Sınıf ve branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin itibarını etkileyen etmenlere ilişkin görüşleri nelerdir?
- 3.Sınıf ve branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin itibarını yükseltmek için önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu araştırma sınıf ve branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin itibarı ile ilgili algı ve deneyimlerini günümüz koşullarına uygun olarak derinlemesine incelemek amacıyla yapılmıştır. Bundan dolayı nitel araştırma yaklaşımının bir türü olan betimleyici fenomenolojik desene göre tasarlanmıştır. Betimleyici fenomenolojik desende temel amaç, bireylerin deneyim ve bakış açılarına odaklanarak onların algı ve deneyimlerini betimlemektir (Saban ve Ersoy, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2012).

Çalışma Grubu

Araştırmada hangi öğretmenlerin seçileceğine amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ve ölçüt örneklemine göre karar verilmiştir. Amaçlı örneklem, nitel çalışmada aktarılabilişliliğin artırılmasında önemlidir. Ölçüt örneklem ise daha önceden belirlenmiş ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2012). Bu çalışmada çalışma grubunun oluşturulmasında kullanılan ölçüt, katılımcıların öğretmen olmasıdır. Maksimum çeşitliliği sağlamak için öncelikle farklı branş öğretmenleri çalışmaya dahil edilmiştir. İkinci olarak katılımcılar farklı

şehirlerden seçilerek görüşmeler yüz yüze/çevrimiçi olarak yapılmıştır. Araştırma kapsamında Ankara, Hatay, Denizli, Malatya, Erzurum, Erzincan, Kocaeli, Ordu illerinden toplam 50 sınıf öğretmeni ve branş öğretmenine ulaşılmıştır. Çalışma grubunun özellikleri incelendiğinde öğretmenlerin cinsiyetlerinin %44'ü (n=22) kadın %56'sı (f=28) erkek öğretmenlerinden oluşmuştur. Branş dağılımlarına bakıldığında sınıf öğretmenleri %48 (f=24), branş öğretmeni %52(f=26); olarak dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin 5-10 yıl %10 (f=5), 11-15 yıl %18 (f=9) ve 16-20 yıl %16 (f=8), 21-25 yıl % 22(f=11), 25 yıldan fazla %34 (f=17) olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %78'nin (f=39) bir mesleki sendika üyesi olduğu, %22'sinin(f=11) ise herhangi bir sendikaya üye olmadığı belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada, verilerin toplanması için araştırmacı tarafından geliştirilen "Öğretmenlik mesleğinin itibarı ile ilgili öğretmen görüşleri" isimli yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce araştırmacı tarafından alanyazın taraması yapılmış ve görüşme formunda yer alması düşünülen sorular belirlenmiştir. Hazırlanan görüşme formu; eğitim bilimleri alanında uzman üç araştırmacıya ve bir ölçme değerlendirme uzmanına sunulmuş, gerekli dönütler alındıktan sonra soruların anlaşılabilirliğini kontrol etmek için bir dilbilimciye kontrol ettirilmiştir. Hazırlanan form uygulanmadan önce beş sınıf öğretmeni ve beş branş öğretmenine uygulanmış, soruların açık ve anlaşılabilir olup olmadığının son kontrolü yapılmıştır. Veri toplama aracı uygulanmadan önce katılımcılara gerekli ön bilgilendirmeler yapılmış, katılımın gönüllülük esasına dayandığı, kişisel bilgilerin gizli kalacağı belirtilmiştir. Görüşme formunda katılımcıların demografik özelliklerini belirten beş soru ile birlikte toplam on altı soru bulunmaktadır. Çalışma içinde gereken veri, yüz yüze/çevrimiçi görüşme ve "Google forms" aracılığıyla toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Görüşme formları ile elde edilen verilerin analizinde betimsel ve içerik analiz tekniği kullanılmıştır. Katılımcıların ifadeleri doğrudan alıntılarla iç güvenilirlik sağlanmıştır. Araştırmada önce benzerlik ve farklı olan ifadeler bir araya getirilerek temalar ve alt temalar oluşmuştur. Araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması için tema ve alt temaların belirlenmesinde eğitim bilimleri alanında çalışan üç araştırmacının da görüşlerine başvurulmuştur.

Verilerin analizinde görüşlerine başvuru alan öğretmenler sınıf öğretmenleri (SÖ..1.2.) branş öğretmenleri (BÖ..1.2.) şeklinde kod numarası verilmiştir. İç güvenilirliğin sağlanması için bulgular yorum yapılmadan doğrudan alıntılar yoluyla verilmiştir. Araştırmada güvenilirlik sağlamak için araştırma verilerinin ve analiz sürecinin sonucunda elde edilen temalar uzman görüşü ve alanyazın bulguları ile karşılaştırılmıştır. Araştırmanın güvenilirliği açısından aynı durumu farklı şekillerde incelemek önemlidir. Başka bir ifadeyle farklı araştırmacılar tarafından araştırmanın incelenmesi araştırma sonuçlarını daha tutarlı olmasını sağlar. Bu nedenle aynı araştırmanın farklı araştırmacılar tarafından incelenmesi ve yorumlanması çalışmanın tutarlılığını ve anlaşılabilirliğini yükseltir (Yıldırım, 2010). Öğretmenlerin, görüşme sorularına verdiği cevaplar araştırmacı tarafından kodlandıktan sonra bir kod anahtarı oluşturulmuş, alanda uzman üç akademisyen her görüşme formu için görüşme kod anahtarını doldurmuş, kodlayıcılar arasındaki tutarlılık hesaplanmıştır. Kodlayıcılar tarafından "görüş birliği" ve "görüş ayrılığı" olan kodlar belirlenmiştir. Yapılan kodlamaların güvenilirlik hesaplamasında Miles ve Huberman'ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü Uzlaşma Yüzdesi = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)*100 kullanılmıştır. İç tutarlılığı sağlamak için her bir tema için kodlayıcılar arası uzlaşma yüzdesinin en az %70 olması beklenir (Miles ve Huberman, 1994; Patton, 2002). Bu araştırmada kodlayıcılar arası uzlaşma yüzdesi %95'dir. Nitel araştırmada geçerliliğin en önemli ölçütlerinden biri elde edilen verilerin araştırmacı tarafından detaylı bir şekilde rapor edilmesi ve sonuçlara nasıl ulaşıldığının belirtilmesidir (Yıldırım, 2010). Araştırmalarda "geçerlik ve güvenilirliği" sağlama aşamasında elde edilen veriler herhangi bir yorum katılmaksızın ayrıntılı biçimde verilmelidir (Creswell, 1998; Merriam, 1998; Miles ve Huberman, 1994). Bu araştırmada "geçerlik ve güvenilirliği" sağlama aşamasında elde edilen veriler herhangi bir yorum katılmadan, sonuçlara nasıl ulaşıldığı ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Etik Kurul İzni

Bu araştırma için Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı'nın 09.08.2021 tarih ve 22 nolu karar ile gerekli izin alınmıştır.

Bulgular

Bulgular, araştırmanın alt amaçları ve alt amaçlara uygun olarak oluşan ana ve alt temalar halinde verilmiştir.

Öğretmenlerin, Öğretmenlik Mesleğinin İtibarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin itibarına ilişkin görüşleri ile ilgili verilerin analizinde iki ana tema oluşmuştur. Bu temalar bir mesleğin saygınlık faktörleri ve öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarıdır.

Öğretmen görüşlerine göre bir mesleğin saygınlık faktörleri

Bir mesleğin saygınlık faktörleri ana temasına ilişkin sınıf ve branş öğretmenleri görüşlerine ilişkin verilere ait bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1.

Bir Mesleğin Saygınlık Faktörleri İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Ana tema	Kodlar	f	Alt tema	f
Bir mesleğin saygınlık faktörleri	Ekonomik kazanç	2	Sınıf öğretmenlerinin bakış açısı	24
	Saygı	1		
	Toplumsal bakış	4		
	Verimlilik	1		
	Devlet ve o mesleğin mensupları	3		
	Değer	5		
	Eşitlik	1		
	Mesleği sevmek	2		
	Kalite	2		
	Saygınlık	2		
	Vicdan merkezli olması	1	Branş öğretmenlerinin bakış açısı	20
	Toplumdaki misyonu	1		
	Toplumsal saygınlık	2		
	Gelecek vadetmesi	1		
	Saygınlık	2		
	Kalite	2		
	Yararlılık	3		
	Mesleki donanım, liyakatli görevler, mesleki dayanışma	1		
	Toplumun bakışı	5		
	Mesleğini sevmek	2		
Toplumsal beklenti	2			

Tablo 1'de görüldüğü gibi bu temada 44 öğretmen görüş belirtmiştir. “Sizce bir mesleğin itibarının yüksek olmasını sağlayan en önemli faktör nedir? Yazınız.” sorusuna verilen yanıtlardan oluşan “*Bir mesleğin saygınlık faktörleri*” teması ile ilgili görüş bildiren öğretmenlerin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

BÖ.44: “Toplum içinde mesleğe olan bakış.”BÖ.17: “Toplumda gördüğü değer ve çalışanların mesleğine duyduğu saygı.” SÖ.17: “Maddi olanaklar yaşam koşulları.”SÖ.19: “O mesleği icra edenlerin kişisel yeterliliği ve o mesleğin toplumdaki misyonu.”SÖ.23: “Öğretmenin kalitesi, mesleğindeki yetkinliği, iletişim becerileri, otoritenin eğitime bakış açısı, eğitimden beklentisi ve eğitimle ilgili mevzuat.”SÖ.27: “Toplumun o mesleğin öneminin farkında olması.”BÖ.34: “Devletin

mesleğe gösterdiği saygı ve maddi manevi emeğinin karşılığını vermesi.”BÖ.40: “Bence; toplumsal dokunuş ve gelişime sunduğu katkı.”SÖ.48: “Bireysel ve toplumsal yarar.”SÖ.50: “Vicdan merkezli bir meslek olması.” BÖ.49. “Geleceğin yapı taşlarını inşa eden bir meslek olması.”

Yukarıda verilen öğretmen görüşlerine göre sınıf ve branş öğretmenleri bir mesleğin itibarının yüksek olmasını belirleyen etmenleri şu şekilde sıralamışlardır: toplumsal bakış açısı, mesleğe toplum tarafından verilen değer, ekonomik kazanç, devlet ve o mesleğin mensuplarının tavrı, saygı duyulan bir meslek olması ve toplum içerisindeki görevidir.

Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı

Sınıf öğretmenlerine göre öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı ile ilgili verilere ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo2.

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Mesleğinin Toplumsal İtibarı

Ana tema	Kodlar	f	Alt tema	f
Öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı	Meslek itibarında düşüş var	22	Bakış açısındaki değişimler	24
	Meslek itibarında değişiklik yok	1		
	Meslek itibarında kötüye doğru gidiş var	1		
	İtibarlı bir meslek değildir	17	Günümüzdeki durumu	23
	İtibarlı meslektir	5		
	Eskiden itibarlı meslekti	1		
	Kısmen, itibarlı meslektir	8	Veli ve öğrencilerin bakış açısı	24
	İtibarlı meslektir	11		
	İtibarlı meslek değildir	5		

Tablo 2’de görüldüğü gibi bu temada 24 sınıf öğretmeni görüş belirtmiştir. “Sizce öğretmenlik mesleği toplumsal itibarı yüksek bir meslek midir? Lütfen nedenlerini yazın. Öğretmenlik mesleğinin itibarında önceki yıllara göre bir değişim (Yükselme ya da düşüş) var mı? Belirtiniz. Sizce, velileriniz ve öğrencileriniz öğretmenliği itibarlı bir meslek olarak görüyorlar mı? Lütfen nedenlerini yazınız.” sorularına verilen yanıtlardan oluşan “Öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı” teması ile ilgili görüş bildiren sınıf öğretmenlerin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

SÖ.27: “Maalesef hakkettiği itibar verilmiyor. Gerek medyanın, gerek yönetim erkinin mesleğe yönelik olumsuz söylemleri.”SÖ.28: “Hayır, öğretmenlerin kendilerine saygısı yok ki toplumun olsun.”SÖ.6: “Yüksek bir meslek, ancak son zamanlarda itibarı düşmeye başladı.”SÖ.4: “Hayır, toplumda itibar kazanmak para kazanmakla eşdeğer olduğu için.”SÖ. 12: “Beklentisi çok itibarı düşük bir meslektir.”SÖ. 16: “Eğitimi bilenler nezdinde yüksek.” SÖ.28: “Hayır, öğretmenlerin kendilerine saygısı yok ki toplumun olsun.”SÖ.18: “Gittikçe kötüye gidiyor.”SÖ. 19: “Eğitim öğretim faaliyetleri bir etkileşim sürecidir son yıllarda diğer uyananlar çoğaldıkça öğretmenlik mesleği ile ilgili her ne kadar iyi yaz olsa da bence hala itibarı var bir meslektir.”SÖ.23: “Çok bir değişiklik olduğunu düşünmüyorum. Uzun bir süredir istenen itibara sahip değil.”SÖ. 18: “Öğrenciler evet ama veliler görmüyor.” SÖ:23: Benim velilerimin çok büyük bir kısmı evet itibarlı görüyor geri dönütlerden anladığım kadarıyla. Her veli ve öğrenci kendi öğretmeni çerçevesinde bakıyor ve değerlendiriyor bu durumu.”SÖ.28: “Hayır, öğretmenliğin kıymetli olduğu zamanda öğrenciydik, kıymetsiz olduğu zamanda öğretmen olduk.”SÖ.42: “Evet, çünkü özverili çalışıyorum.”SÖ.49: “Evet, en değerli varlığı olan çocuklarını rahatlıkla emanet ediyorlar.”SÖ.50: “Düşüş söz konusu en önemli nedeni de ücret düşüklüğü.”SÖ.23: “Hayır yeterince değil çünkü eğitim alanında çok fazla değişikliğin üzerinde çok düşünülmeden yapılması, öğretmen eğitiminin kalitesi.”SÖ. 30: “Şu anda değil saygınlığının korunamaması.”

Sınıf öğretmenlerinin tamamı öğretmenlik meslek itibarında düşüş olduğunu belirtmişlerdir.

Günümüzde öğretmenlik mesleğinin itibarlı olmadığını belirten katılımcı (f=17) dir. Öğretmenlik mesleğini günümüzde itibarlı gören katılımcı(f=5) dir. Öğretmenlik mesleğini itibarlı

gören katılımcıların yanıtları incelendiğinde genellikle soruyu kişisel bazda; kendi, veli ve öğrencilerine göre yanıtladıkları görülmüştür. Sadece (f=1) katılımcı, eskiden öğretmenlik mesleğinin daha itibarlı olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlik mesleğinin itibarındaki düşüşe sebep olarak yönetim erki ve medyanın olumsuz söylemleri olduğunu belirtmişlerdir.

Branş öğretmenlerinin görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı ile ilgili verilere ilişkin bulgular Tablo 3’de verilmiştir

Tablo3.

Branş Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Mesleğinin Toplumsal İtibarı

Ana tema	Kodlar	f	Alt tema	f
Öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı	Meslek itibarında düşüş var	25	Bakış açısındaki değişimler	26
	Meslek itibarında kısmen düşüş var	1		
	İtibarlı bir meslek değildir	14	Günümüzdeki durum	26
	İtibarlı meslektir	5		
	Eskiden itibarlı bir meslekti	7		
	Kısmen itibarlı meslektir	10	Veli ve öğrencilerin bakış açısı	26
	İtibarlı meslektir	6		
	İtibarlı meslek değildir	10		

Tablo 3’de görüldüğü gibi bu temada 26 branş öğretmeni görüş belirtmiştir. “Sizce öğretmenlik mesleği toplumsal itibarı yüksek bir meslek midir? Lütfen nedenlerini yazın. Öğretmenlik mesleğinin itibarında önceki yıllara göre bir değişim (Yükselme ya da düşüş) var mı? Belirtiniz. Sizce, velileriniz ve öğrencileriniz öğretmenliği itibarlı bir meslek olarak görüyorlar mı? Lütfen nedenlerini yazınız.” sorularına verilen yanıtlardan oluşan “*Öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı*” teması ile ilgili görüş bildiren branş öğretmenlerinin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

BÖ. 48: “Evet, toplumun ve ülkenin geleceğini şekillendiren bir meslek.” BÖ.44: “Hayır değil. Öğretmen açığı öğretmenlik standartlarına uyanlar yerine öğretmenlik ile ilgisi olmayan fakülteleri bitirenler öğretmenlik yapıyorlar. Doktorluk yapmak için Tıp fakültesini bitirmek zorundasın oysa öğretmenlik için 2 yıllık meslek yüksekokulu bitirmem yeterli BÖ.37: “Toplumun bazı kesimleri için hala yüksek iken bazı kısımları için gün geçtikçe itibarı azalmaya başlamıştır.” BÖ.33: “Hayır, ekonomik getirisi zayıf, yaptırım gücü yok, siyasi iktidarın aşağılaması ile karşılaşılıyor.” BÖ.25: “Günümüzde kısmen işe yarar, düzgün, seviyeli kişi olması bakımından itibar görür. Maaş yönünden küçümsenir.” BÖ.11: “Kısmen; yöneticiler öğretmenlere, onların verdiği eğitime itibar etmediği için, öğretmenin verdiği kararı bir üst merciide değiştirdikleri için, eğitimi siyasete alet ettikleri için itibarımız kan kaybediyor. BÖ. 8: “Hayır değildir. Hiçbir şey olamayana öğretmen ol diyorlar. Resmen şaka gibi.”, İnanılmaz bir düşüş var. En önemli sebeplerinden birisi çok fazla fakülte açılmış olması ve atanamayan yarım milyona yakın öğretmen olması. ” BÖ.21: “Daha önceleri öğretmen bilginin kaynağı olduğundan itibarı yüksekti. Günümüzde bilgiye ulaşım kolay olduğundan bu itibar biraz daha düşmüştür. BÖ.39: “Düşüş var. 1) öğretmenden beklenti değişiyor ve bu değişmeye öğretmen bütünüyle uyum sağlayamıyor 2) öğretmen, bu mesleğin değişen ve genişleyen gerekliliklerini karşılamak istemiyor BÖ.44: “Düşüş var. İnsanlar kendilerinin itibarını yükseltmek için direkt öğretmen saldırıyor. öğretmenlerin işlerini yapmadıklarını belirtiyorlar BÖ.26: “Bir kısım veli ve bir kısım öğretmen itibarlı görüyor. Toplumun eğitim seviyesine göre değişiyor.” BÖ.31: “Sanmam öğrencilerin hiç biri öğretmen olma isteği yok.” BÖ.37: “O aralarında çok büyük bir uçurum olduğunu düşünüyorum bir kesim inanılmaz saygı duyuyorken bir kesim ise aynı derecede itibar etmiyor.” BÖ.33: “Çok az görüyorlar. toplumsal değişimle birlikte güç ve gösteriş sahibi mesleklerin daha itibarlı olduğu algısı yerleşmiş durumdadır.”

Branş öğretmenlerinin tamamı günümüzde öğretmenlik mesleğinin itibarında düşüş olduğunu belirtmişlerdir. Günümüzde itibarlı meslek olarak gören katılımcı sayısı (f=5)dir. İtibarlı bir meslek değildir diyen katılımcı sayısı (f=14) dür. Eskiden itibarlı bir meslek olarak görenlerin sayısı (f=7)dir.

Katılımcılar, öğretmenlik mesleğinin veli ve öğrencilere göre itibarlı bir meslek olmadığını düşünmektedirler. Katılımcılar bu düşüncelerine dayanak olarak da öğrencilerin ileride öğretmenlik mesleğini yapmak istemediklerini, günümüzde bir meslek sahibi olamayan kişilerin öğretmenlik yaptıklarını, öğretmenlerin kendilerini geliştirmediklerini, bilgiye ulaşmanın eskiye oranla daha kolay olduğunu, eğitimin siyasete alet edildiği, öğretmenlerle ilgili yanlış yorumların yapılması, öğretmenin ekonomik gücü ve yaptırım gücünün olmamasını göstermişlerdir. Bulunan sonuçlar Varkey GEMS vakfının öğretmenlik mesleğinin toplumdaki yerini belirlemek için hazırladığı indeksteki değişkenlerle de uyumludur.

Öğretmenlik Mesleğinin İtibarını Etkileyen Etmenlere İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğinin itibarını etkileyen etmenlere ilişkin yanıtlarına ait bulgular da öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar ana teması oluşmuştur.

Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar

Sınıf öğretmenlerinin ana tema ile ilgili görüşlerine ilişkin verilere ait bulgular Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4.

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Mesleğine İtibar Sağlayıcılar

Ana tema	Kodlar	f	Alt tema	f
Öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar	Vicdani doyum	1	İtibar zedeleyiciler	24
	Veli duyarlılığı	1		
	Olumlu hiçbir şey yok	7		
	Kaliteli davranış	1		
	Mesleki başarı	4		
	Çocuk sevgisi	1		
	Mesleği sevmek	1		
	Öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi	4		
	Kanunla korunması	1		
	Öğretmen tavrı	1		
	Topluma katkı	1		
	Siyasilerin yanlış tutumu	2		
	Veliler ve öğrenciler	2		
	Medyadaki olumsuz haberler	3		
Özlük hakların yetersizliği	1			
Eğitim politikaları	2			
Şikayet	1			
Yöneticilerin tutumu	1			
Ekonomik yetersizlik	5			
Toplumun bakış açısı	1			
Öğretmen tutumları	1			
Hükümet politikası	2			
Değersizleştirme	1			
Olumsuz kamuoyu	1			
Kararlara katılımın olmaması	1			

Tablo 4’de görüldüğü gibi bu temada 24 sınıf öğretmeni görüş belirtmiştir. “Öğretmenlik mesleğinin itibarını olumlu etkileyen etmenler nelerdir? Lütfen yazın. Öğretmenlik mesleğinin itibarını olumsuz etkileyen faktörler nelerdir? Lütfen yazınız.” sorularına verilen yanıtlardan oluşan “*Öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar*” teması ile ilgili görüş bildiren sınıf öğretmenlerinin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

SÖ. 23: “*Öğretmen kalitesi, öğretmenin alanında yetkin olması, öğretmenin iletişim becerisi, veli öğretmen iletişiminin iyi olması.*” SÖ. 27: *Öğretmenlerin başarılarının medya da daha çok yer*

alması ve eğitimde öğretmenin temel yapı taşı olduğunun topluma iyi anlatılması.” SÖ.28: Olumlu etmen yok. Çünkü hem öğretmenler arasında hem toplum içinde hem de devlet politikaları yüzünden mesleğimizi olumlu etkileyen etmen yok.”SÖ.48: “Öğretmenin kendini geliştirmesi velilerin etik değerlere sahip olması.”SÖ.4: “Ekonomik yetersizlik. Yaşam standartlarının düşük olması. Yöneticiler nezdinde gerekli önemin kavranmamış olması. Devlete ekonomik yük gibi görünmesi.”SÖ.6: “Sosyal medya, velilerin çok bilmişliği.”SÖ.10: “Maddi olanaksızlıklar yaşayan öğretmenlerin ek iş yapmaları yaşam koşulları vb.”SÖ.19: “Medyaya yansıyan olumsuz öğretmen davranışları ya da mesleğinin gerektiği gibi davranmayan öğretmenler bunda etkili olsa da toplumdaki genel yargılarda ki değişimler eğitim öğretim faaliyetlerinin mutlak maddi bir çıkar endekslenmesi ve çocuktaki bu beklentinin oluşmaması öğretmene havale edilebilmektedir.”SÖ.28: “Eğitim politikalar, anlayışsız ve umursamaz veliler, şımarık ve sorumsuz öğrenciler.”

Sınıf öğretmenleri, öğretmenlerin mesleki itibarın artması konusunda olumlu hiçbir şey yapılmadığını (f=7) belirtmişlerdir. Mesleki itibarda en zedeleyici ögenin ekonomik yetersizlik (f=5) olduğunu belirtmişlerdir. Ekonomik yetersizlik, politikalar ve toplumdaki değişimler nedeniyle öğretmenlik meslek itibarının zedelendiği belirtilmiştir.

Branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar ile ilgili görüşlerine ilişkin verilere ait bulgular Tablo 5’de verilmiştir

Tablo 5.

Branş Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Mesleğine İtibar Sağlayıcılar

Ana tema	Kodlar	f	Alt tema	f
Öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar	Hükümet politikasının değişmesi	4	İtibar sağlayıcılar	26
	Veli duyarlılığı	2		
	Olumlu hiçbir şey yok	3		
	Kaliteli davranış	2		
	Mesleki başarı	4		
	Yetki ve özlük haklarında gelişim	2		
	Mesleği sevmek	1		
	Öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi	2		
	Mesleki doyum	2		
	Öğretmen tavrı	1		
	Farklı kesimlerin saygısı	2		
	Topluma katkı	1		
	Siyasilerin yanlış tutumu	2		
	Veliler ve öğrenciler	3		
	Medyadaki olumsuz haberler	4		
	Eğitim politikaları	2		
	Yetkisizlik	2		
	Yöneticilerin tutumu	1		
	Ekonomik yetersizlik	4		
	Özlük hakların yetersizliği	2		
	Öğretmen tutumları	1		
	Hükümet politikası	2		
	Değersizleştirme	1		
	Salgın	1		
	Kararlara katılımın olmaması	1		

Tablo 5’te görüldüğü gibi bu temada 26 branş öğretmeni görüş belirtmiştir. “Öğretmenlik mesleğinin itibarını olumlu etkileyen etmenler nelerdir? Lütfen yazın. Öğretmenlik mesleğinin itibarını olumsuz etkileyen faktörler nelerdir? Lütfen yazınız.” sorularına verilen yanıtlardan oluşan “Öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar” teması ile ilgili görüş bildiren branş öğretmenlerin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

BÖ.38: “Farklı kesimler tarafından saygı gösterilmesi-bütün mesleklerin temelini oluşturduğunun farkına varılması.”BÖ.34:“Devletin verdiği değer, söylemlerde kullanılan saygı ibareleri, maddi anlamda tatmin edici bir emek karşılığı ve kesinlikle herkesi öğretmen yapmamak.

Bazı öğretmenlerin aldığı maaşı çok düşük buluyorken; aynı işi yapması gereken bazı öğretmenlere çok buluyorum maaşını. Kaliteli öğretmen yetiştirmek en önemlisi.”BÖ. 31: “ Yönetenlerin öğretmenleri değerli hissettirmeleri.”BÖ:25: “Ailelere katkısının olması, topluma yarar sağlaması ve yaşam tarzı.”BÖ.24: “Sosyal statü kaybı ve gelir düşüklüğü.”BÖ.37: “Yaygın kullanılan medya araçlarında öğretmenlerin eleştirilmesi-alım gücünün düşüklüğü.”BÖ. 39: “1) bilişim teknolojilerini çok iyi kullanamıyor, 2) klasik ders anlatma yöntemini kullanma ısrarı 3) öğrenme yolunu pekiştirme yerine sınıf geçmeye odaklanan mevzuat değişimleri.”BÖ.44: “ Salgın öğretmenlik mesleğinin itibarını düşürdü. Sanki salgını öğretmenler çıkarmış. Uzaktan eğitimi öğretmenler istiyor gibi bir algı oluşturuldu.”

Branş öğretmenleri, öğretmenlik meslek itibarı ile ilgili itibar sağlayıcıların ilk sırasında hükümet politikasının değişmesi (f=4) ve mesleki olarak başarı gösterilmesi (f=4) olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerle ilgili medyada çıkan olumsuz haberler ve ekonomik yetersizliğin(f=4) itibar zedeleyici olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar bu görüşlerine dayanak olarak da medyada öğretmenlerin sürekli olarak eleştirilmesi, öğretmenlerin kendilerini geliştirmediği, COVID-19 salgının getirdiği uzaktan eğitimin öğretmenleri olumsuz etkilediği, bütün öğretmenlere aynı ücretin verilmesinin haksızlık olduğu, sosyal statü kaybı ve ekonomik yetersizlik olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğinin İtibarını Yükseltmek İçin Önerileri

Öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin itibarını yükseltmek için önerilerine ilişkin verilere ait bulgularda öğretmenlik mesleği için itibar artırıcılar ana teması oluşmuştur.

Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar

Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar ana teması ile ilgili görüşlere ait bulgular Tablo 6 da verilmiştir.

Tablo 6.

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Mesleğinin İtibarını Artırıcılar

Ana tema	Kodlar	f	Alt tema	f
Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar	Özlük haklarda iyileştirme	8	Milli Eğitim Bakanlığı	24
	Ekonomik iyileştirme	5		
	Öğretmenlik mesleğinin saygınlığının çeşitli platformlarda anlatılması	4		
	Meslek itibarını artırmak için çaba gösterilmiyor	1		
	Sosyal haklarda iyileştirme	4		
	Gölge etmesin	1		
	Meslek kanunu çıkarılması	1		
	Özlük haklarda iyileştirme	7	Sendikalar	23
	Öğretmen haklarını savunmada birlik olma	3		
	Siyasetten uzak durma	2		
	Ekonomik iyileştirme	6		
	Meslek kanununun çıkarılması	1		
	Sosyal haklarda iyileştirme	4		
	Birlik olma	4	Öğretmenler	24
	Kendini geliştirme	6		
	Saygın hareket etme	9		
	Mesleğini sevmeye ve yardımlaşma	5		

Tablo 6’da görüldüğü gibi bu temada 24 sınıf öğretmeni görüş belirtmiştir. “Sizce, eğitim sendikaları öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak için hangi çalışmaları yapmaktadır? Lütfen yazın. Sizce, eğitim sendikaları öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak için hangi çalışmaları yapmalıdır? Sizce Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak için hangi çalışmaları yapmalıdır? Lütfen yazınız. Size göre; öğretmenlik mesleğinin itibarını yükseltmek için öğretmenler nasıl davranmalıdır? Önerilerinizi yazın.” sorularına verilen yanıtlardan oluşan “Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar” teması ile ilgili görüş bildiren sınıf öğretmenlerinin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

SÖ.19: “Kendi üyesi kendi skor tabelasındaki sayı olarak değil de icra ettiği mesleğin gereklerini yerine getirip getiremediğiyle noktasında değerlendirmeli ve öğretmenlik mesleğinin itibaren düzeltmek için çalışmalar yapılmalıdır.”SÖ. 23: “Öğretmenlere hakları çok iyi anlatılmalı, idarecilerin liyakata göre secimi yapılmalı, idarecilerin öğretmenlere mobbing uygulaması engellenmeli, vizyon ve misyon sahibi idareciler seçilerek, bir okul kültürü oluşturabilecek öğretmenleri motive edip eşgüdümlü çalışabilmesini sağlayacak idarecilerin görev almasını sağlamak. Her okulun bir kimliği olmasını ve öğretmenlerin de bu okulun kimliğinin bir parçası olmasının sağlanması.”SÖ.28: “ Biz kocaman bir orduyuz ama kimse kimseyi çekemiyor. O yüzden bizim camiadan bir şey çıkmaz.”SÖ.30: “Kendilerini sürekli yenilemeli teknoloji ve gündemin gerisinde kalmamalı velileri ile seviyeli iletişim kurmalı idealist istekli empatik olmalı konumunu unutmamalı toplum içinde hal ve hareketlerine dikkat etmeli.”SÖ.49: “Öğretmeni merkeze alan politikalar, karar sürecine öğretmenlerin katılımının sağlanması.”

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmenlik meslek itibarının geliştirilmesi için MEB ve sendikalar alt teması ile ilgili bulgularda ilk sırada (f=8) ile özlük hakların iyileştirilmesidir. Öğretmenler alt teması ile ilgili bulgularda ilk sırada saygın hareket etme (f=9) kodu çıkmıştır. Sınıf öğretmenleri sendikaların daha çok üye kaydetmek için uğraştıklarını, meslek haklarını savunmada birlik olunmadığını belirtmişlerdir.

Branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin itibarını yükseltmek için önerileri ile ilgili verilere ilişkin bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Branş Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlik Mesleğinin İtibarını Artırıcılar

Ana tema	Kodlar	f	Alt tema	f
Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar	Özlük haklarda iyileştirme	6	Milli Eğitim Bakanlığı	26
	Ekonomik iyileştirme	5		
	Öğretmenlik mesleğinin saygınlığını artırıcı çalışmalar	3		
	Öğretmenlerin niteliğini artırmak için çalışmalar	3		
	Meslek itibarını artırmak için çaba gösterilmiyor	3		
	Sosyal haklarda iyileştirme	3		
	Öğretmenler arasında adalet	1		
	Meslek kanunu çıkarılması	2	Sendikalar	26
	Özlük haklarda iyileştirme	6		
	Öğretmen haklarını savunmada birlik olma	6		
	Siyasetten uzak durma	3		
	Ekonomik iyileştirme	6		
	Önce sendika olsunlar	1		
	Sosyal haklarda iyileştirme	4		
	Birlik olma	4		
	Kendini geliştirme	7		
	İletişim becerisini geliştirme	2		
	Saygın hareket etme	5		
	Yapabileceği bir şey yok	3		
	Mesleğini sevme ve mesleki yardımlaşma	5		

Tablo 7’de görüldüğü gibi bu temada 26 branş öğretmeni görüş belirtmiştir. “Sizce, eğitim sendikaları öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak için hangi çalışmaları yapmaktadır? Lütfen yazın. Sizce, eğitim sendikaları öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak için hangi çalışmaları yapmalılar? Sizce Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak için hangi çalışmaları yapılmalıdır? Lütfen yazınız. Size göre; öğretmenlik mesleğinin itibarını yükseltmek için öğretmenler nasıl davranmalıdır? Önerilerinizi yazın.” sorularına verilen yanıtlardan oluşan “Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar” teması ile ilgili görüş bildiren branş öğretmenlerinin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

BÖ:17: “Koltuk peşine düşmek, herhangi bir partinin yanında yer almak yerine işlerini yapmalılar. Haksızlığa uğrayan kişi başka sendika üyesi olsa bile onu savunmaları gerekir.”BÖ.21:

“Öğretmenlerin özlük hakları ile ilgili ortak kararlar almaları öğretmenlik mesleğinin itibarını düşürücü yayın yapan basın kuruluşları ile yeterli mücadele verilmesi.”BÖ.34: “Eğitim sendikaları değil eğitim bakanlığı bu isi yürütmeli günümüzde sendikalar ne yazık ki eğitim anlayışına göre değil, siyasi görüşe göre oluşturulmuş.”BÖ.39: “1) Lise için görev tanımları gözden geçirilmeli 2) lisede görev yükü sürekli artırılmamalı (veli WhatsApp grubu oluşturun, öğrenci var olması gereken yeterliliklerini kazandırmaya çalışın...3) Lise öğretmeninin dersi dışında öğrenci ile iletişimini zorlamamalı 4) TÜBİTAK projesi işlerini isteyen öğretmene bırakılmalı, MEB kendi içinde liseye uygun proje çalışmalarını başlatmalı. (TÜBİTAK lise için gereksiz ve aşırı kırtasiye istiyor. Projeleri öğretmenler yapıyor, öğrenci konuk oyuncu, ancak liseye uygun proje hazırlansa öğrenci başrolü oynar, öğretmen destekler. 5) özlük hakları güncellenmeli 6) Lise öğretmenine laptop verilmeli ve kullanması öğretilmeli ve kullanması sağlanmalı 7) Akıllı tahta iyi ancak, sürekli arızaları oluyor, onun yerine projeksiyon daha az sorunlu ve sürdürülebilir 8) sınıf içi öğrenci sayısı azaltılmalı (ortalama 38-40: çok yüksek)9) ders için kaynak çeşitlendirmeye izin verilmeli (ders kitabı yanında öğretmen ek kaynak isteyebilmeli)10) akademik yeterliliği belli bir düzeyin altındaki öğrenci anadolu lisesine kabul edilmemeli.”BÖ.39: “Lise için;-ders anlatma becerisini geliştirmeli -klasik ders anlatmayı terk etmeli -öğretmeye çabaladığını gösterebilmeli.”

BÖ.21: “Öğretmenler gelişen şartlara göre kendilerini güncellemeli Öğretmenlik mesleğinin gereklerini iyi şekilde yerine getirmek için çalışmalı Öğrencileri yetiştirirken öğretmenlik mesleğinin ne kadar önemli olduğunu öğrencilerine de kavratmalı, sadece öğrencilerle değil velilerle de gereken diyalogu kurmalı.”BÖ.11: “Ücretli öğretmenliği kaldırmalı. Öğretmenlik meslek kanununu çıkarmalı. Öğretmenle ilgili şikayetleri değerlendirirken öğretmenin 'idam mahkumu' olarak değerlendirmeye tabi tutulmasının önüne geçmeli. Kısaca eğitimciyi eğitimciye kırdırmamalı.”

Branş öğretmenlerine göre, öğretmenlik meslek itibarının geliştirilmesi için MEB ve sendikalar alt teması ile ilgili bulgularda ilk sırada (f=6) ile özlük hakların iyileştirilmesidir. Öğretmenler alt teması ile ilgili bulgularda ilk sırada kendini geliştirme (f=7) kodu çıkmıştır. Branş öğretmenleri, sendikaların öğretmen haklarını savunmaktan daha çok siyasi çıkarlarla hareket ettiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan katılımcıların %78'i (f=33) sendika üyesi olduğu halde sendikaların öğretmenlik mesleğinin itibarı için çalıştığını düşünen katılımcı sayısı oldukça azdır. Neredeyse katılımcıların tamamına yakını sendikaların öğretmen itibarının geliştirilmesi için çalışmadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar sendikaların yaptıkları çalışmalarla ilgili alıntılarda: SÖ.43: “Hayır kesinlikle öğretmenlerin eşleri için çalışıyorlar. Sürekli konu atanamayan öğretmen başka bir konu yok. Sendikalar arasında birlik yok. Birlik olsa dayanışmanın gücü ile öğretmen maaşlarında artış iyi olurdu.” BÖ. 21: “Özlük haklarının genişletilmesi, sosyal ve kültürel faaliyetler yapmaları, toplu görüşmelerde ücretlerin artırılması için çaba harcamaları, mesleki gelişim için konferans ve seminerler düzenlemeleri, ticari kurumlarla yapılan anlaşmalarla öğretmenlerin harcamalarına belli indirimler sağlamaları” BÖ. 11: “Hiçbir şey. Sendikalar faal değil. İsimden ibaret. Hükümete yakın olan sendikanın üyeleri genel haklardan herkesle eşit yararlınsa da görevde yükselme, atama konularında imtiyazlı.” SÖ.3: ” Sadece sosyal demeçler veriyorlar.” şeklinde ifade edilmiştir. Yukarıda verilen doğrudan alıntılara göre sendikalar öğretmen hakları ve meslek itibarı konusunda çalışmalarına yoğunluk vermelidir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğretmenlerin mesleki itibarını ve meslek itibarını azaltan durumları öğretmen görüşlerine göre ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada dört ana tema oluşmuştur. Bu temalar; bir mesleğin saygınlık faktörleri, öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı, öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar, öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar temalarıdır. “Bir mesleğin saygınlık faktörleri” temasında sınıf öğretmenlerinin bakış açısına göre mesleğin toplumda gördüğü değer, toplumun bakış açısı, devletin ve meslek mensuplarının tavrı, mesleğini sevmek, ekonomik kazanç, kalite, saygınlık, vicdan merkezli olması sonuçları elde edilmiştir. Ekonomik gelirin yüksek olması bulgusu Sunar ve Kaya'nın (2018) meslek itibarının temel belirleyicileri olarak ekonomik gelir ve eğitim seviyesi önemli iki göstergedir bulgusuyla uyumludur. Sunar'ın (2015) yürütücülüğünde

yapılan araştırmada ise *Türkiye Meslek İtibarı* skalası çıkarılmıştır. Bu skalada bireylerin meslekleri tercih sebeplerinin ilk sırasında “*iyi bir ücret*” olduğu bulunmuştur. Ekonomik getirinin meslek itibarı ile orantısını; Gönülaçar, (2016) Ekonomik getirinin yüksek olması, meslek itibarının yüksek olmasını sağlayabilir. Doktorluk ve hakimlik gibi mesleklerin gelirleri yüksek olduğu gibi toplumsal itibarları da yüksektir şeklinde açıklamıştır. Branş öğretmenlerinin bakış açısına göre mesleğin itibarını belirleyen faktörler toplumun mesleğe bakışı, mesleğin yararlılığı, mesleğin toplumda uyandırdığı saygınlık, toplumsal beklenti, mesleğini sevmek, kalite, gelecek vadetmesidir. Bir mesleğin saygınlık faktörleri temasında branş öğretmenleri, sınıf öğretmenlerinden farklı olarak mesleğin gelecek vadetmesi gerektiğini belirtirken, sınıf öğretmenleri ise bir mesleğin saygın olması için vicdan merkezli olması gerektiğini belirtmişlerdir.

”Öğretmenlik mesleğinin toplumsal itibarı” temasında sınıf ve branş öğretmenlerine göre öğretmenlik meslek itibarında düşüşler vardır ve günümüzde öğretmenlik itibarlı bir meslek değildir. Bu bulgu Sunar (2020), Kıran, Durmuş ve Sucu (2019), Ünsal ve Bağçeci (2016), Polat, Kayısı, Aydın’ın (2015) yaptığı araştırmada öğretmenlerin toplumsal statülerinin, toplumsal imajlarının, toplumsal itibarlarının düştüğü, okuldaki öğretmen itibarının olumsuz olduğu sonuçları ile uyumludur. Sunar (2020) yaptığı mesleki itibar araştırmasında öğretmenliğin itibarının düşük olmasının sebebi olarak öğretmenlerin günümüzde ekonomik ve çalışma şartları bakımından ciddi bir yıkımla karşı karşıya bulunmasına bağlarken, Girgin (2013) öğretmenlik meslek itibarındaki düşüşü toplumsal değişime bağlamıştır. Öğretmenliğin itibarlı bir meslek olduğu ile ilgili görüş bildiren öğretmenlerin bu durumu genel olarak değil de daha çok bireysel düşünerek görüş bildirdikleri belirtilebilir. Bu sonuç Girgin’e (2013) göre mesleklerin statüsünün ve itibarının kendiliğinden olmadığı, mesleklerin bireylere konum ve itibar kazandırmadığı, kişilerin bireysel olarak konum ve itibar elde ettikleri görüşü ile örtüşmektedir.

Sınıf öğretmenleri, öğretmenlik mesleğinin veli ve öğrenciler tarafından itibarlı bir meslek olarak algılandığını belirtmişlerdir. Bu bulgu Doğan’ın (2018) öğretmenlik mesleğinin toplum tarafından nasıl algılandığına ilişkin çalışmasında Türkçe, Türk Dili Edebiyatı öğretmenleri ve fen bilimleri öğretmenleri arasında sınıf öğretmenleri lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuyla uyumludur. Ayrıca, öğretmenlerin bu görüşleri kendi mesleki başarılarını da olumlu etkileyebilir. Özgenel, Işık ve Bahat (2019) velilerin öğretmenlik mesleğine yönelik düşünceleri ve nasıl algılandığını öğretmenlerin performansını etkileyen önemli etkenlerden biri olarak kabul edilebileceğini belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri; veli ve öğrencilerin öğretmenlik mesleğini itibarlı bir meslek olarak görmediklerini, öğrencilerinin ileride meslek olarak öğretmenliği seçmek istemediklerini belirtmişlerdir. Branş öğretmenlerinin bu görüşüne etken olarak; daha büyük yaşlardaki öğrencilerle çalıştıkları için daha farklı “*ergen*” tavırlarla karşılaşmış olabilecekleri, velilerin, öğrencilerinin derslerdeki durumlarını öğretmenlerine atfedip farklı davranmış olabilecekleri şeklinde açıklanabilir.

“Öğretmenlik mesleğine itibar sağlayıcılar” temasında sınıf öğretmenlerine göre meslek itibarını sağlayıcıları; mesleki başarı, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri, öğretmen tavrı, vicdani doyum, kaliteli davranış, topluma katkıdır. Fakat yine de sınıf öğretmenleri mesleki itibarın geliştirilmesi için olumlu hiçbir şeyin yapılmadığını da belirtmişlerdir. Bu sonuç TEDMEM’in (2014) yaptığı araştırma sonuçlarıyla uyumludur. TEDMEM’in yaptığı araştırmada öğretmenlerin bireysel olarak mesleklerini gurur duyulacak, itibarlı, toplum için önemli meslekler arasında görülen, ideal meslek olarak gördükleri, ayrıca öğretmenlerin topluma yön veren bireyler olduğunu belirten sonuçlar bulunmuştur. Buna karşılık öğretmenlerin toplumun öğretmenlik mesleğine bakış açısına ilişkin görüşleri genel olarak öğretmenlik mesleğinin itibarının ve imajının düzelmeyecek kadar kötüleştiği, toplumun öğretmenlerin sorunlarına karşı duyarlı olmadığıdır.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki itibarı zedeleyiciler ile ilgili görüşlerine ait sonuçlar; ekonomik yetersizlik, medyadaki olumsuz haberler, siyasilerin yanlış tutumu, eğitim politikaları, öğretmenlerin şikâyet edilmesi, velilerin ve öğrencilerin saygısız ve çokbilmiş tavırları, özlük hakların yetersizliği, hükümet politikası, öğretmenlerin yanlış tutumları, olumsuz kamuoyu, kararlara katılımın olmamasıdır. Bu sonuçlar Atmaca’nın (2020) çalışmasında belirtilen; profesyonelliğin olmaması, özlük haklarda yetersizlik, medyada yer alan olumsuz haberler, siyasilerin olumsuz söylemleri

sonuçlarıyla uyumludur. Öğretmenlerin şikayet edilmesinin mesleki itibarı zedeleyici olduğu bulgusuyla uyumlu olarak Aydın, Demir ve Erdemli'nin (2015), Tunç ve Gökçe'nin (2018), yaptığı araştırmada öğretmenlerin itibarını olumsuz yönde etkileyen en önemli faktörün Milli Eğitim Bakanlığının 147 Danışma Hattı/Şikâyet hattı olduğu sonucu bulunmuştur. Velilerin ve öğrencilerin saygısız ve çokbilmiş tavırlarının mesleki itibara zedeleyici olması bulgusu Bayar, Üstün ve Zengin'in (2020) yaptığı araştırmada velilere ve öğrencilere fazla tolerans tanınmasının öğretmenlik mesleğinin itibarını azalttığı sonucu ile uyumludur. Öğretmenlerin itibarını zedeleyen faktörlerden ekonomik yetersizlik bulgusu; Ünsal, (2018); Akyüz, (2019) Keskin ve Yüceer' in (2017) yaptığı araştırma sonuçlarıyla uyumludur. Araştırmalarda öğretmenlerin ekonomik yetersizliğinin yıllardan beri devam eden bir sorun olduğu belirtilmiştir. Gönülaçar (2016) yaptığı araştırmada ise öğretmen maaşlarının, Cumhuriyet tarihi boyunca, yoksulluk sınırı ve geçinme endekslerinin sınırında olması nedeniyle, öğretmenliğin hem maddi hem manevi olanakları bakımından cazip bir meslek olmadığı, öğretmenler maaşlarının yetersizliği nedeniyle mesleğine odaklanmadığını, daha çok maaş kazanacağı bir iş olanağı olursa öğretmenliği bırakacağını mesleğin toplumsal itibarını yitirdiğini ve çocuklarının öğretmen olmasını istemediklerini belirlemiştir. Öğretmenlerin ekonomik yetersizliği ve kararlara katılımın olmamasının politik nedenlerden kaynaklandığını Güven (2010) yaptığı çalışmada şu şekilde vurgulamıştır. Öğretmenlik mesleğinde istihdamın çoğunluğunun kamu tarafından sağlanması nedeniyle, mesleğin ekonomik getirisi ve dolayısıyla toplumsal itibarı devlet tarafından belirlenmektedir. Eğitim harcamalarına bütçeden ayrılan payın yetersizliği ve yanlış istihdam politikaları hem öğretmenler hem de toplum tarafından öğretmenlik mesleği profesyonellik algısını ve toplumdaki yerini büyük ölçüde düşürmektedir. Bu profesyonellik algısı da öğretmen itibarını olumsuz yönde etkilemektedir. Medyada çıkan olumsuz haberler bulgusu Ünsal'ın (2018) yaptığı araştırmada; dizi ve filmlerdeki olumsuz öğretmen imajı, medyadaki olumsuz haberlerin sıklığı öğretmen mesleğinin toplumdaki değerini düşürdüğü sonucuyla uyumludur. Medyada çıkan olumsuz haberlerin öğretmenlik meslek itibarına yaptığı olumsuz etkiyi; Polat ve Ünişen (2016) öğretmenlerin medyada birey olarak değil, mesleki kimlikleri ile yer aldıklarını, bu nedenle gazete haberlerinin sonucunda oluşan öğretmen imajının toplumdaki öğretmen kimliği ile ilişkili olan herkesi etkilediği şeklinde açıklamışlardır. Branş öğretmenlerine göre, öğretmenlik mesleğinin itibarını sağlayıcılar arasında; mesleki başarı, hükümet politikasının değişmesi, öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi, kaliteli davranış, yetki ve özlük haklarında gelişim, farklı kesimlerin saygısı, mesleki doyum, veli duyarlılığı, topluma katkı sonuçları elde edilirken, olumlu hiçbir şey olmadığını belirten katılımcılarda bulunmaktadır. Mesleki doyum bulgusu öğretmenlerin öğretime ve mesleklerine adanmışlıklarının göstergesi olabilir. Bu sonuç, Özdemir ve Orhan'nın (2020) yaptığı araştırma sonucuyla uyumludur. Ayrıca Şenol'un (2020) yaptığı çalışmada öğretmenlik meslek statüsünün artırılmasıyla öğretmenlerin iş memnuniyetlerinin de bu artışa bağlı olarak yükseleceği sonucu bulunmuştur. Branş öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğinin itibarını zedeleyiciler ile ilgili görüşlerine ait sonuçlar; eğitim politikaları, ekonomik yetersizlik, medyadaki olumsuz haberler, veliler ve öğrenciler, özlük hakların yetersizliği, siyasilerin yanlış tutumu, hükümet politikası, salgın, kararlara katılımın olmamasıdır Eğitim politikalarının öğretmen itibarını zedeleyici olduğunu belirten çalışmalar vardır. Bunlardan birisi de Can'ın (2019) öğretmenin mesleki gelişiminin önündeki engellerden biri olarak eğitim politikalarındaki belirsizlik sonucunu elde ettiği çalışmadır. Branş öğretmenleri ve sınıf öğretmenleri meslek itibarını zedeleyiciler konusunda ortak görüş bildirmekle birlikte branş öğretmenleri COVID-19 salgınının öğretmen itibarını zedelediğini belirtmişlerdir. Branş öğretmenleri toplumda uzaktan eğitimi öğretmenlerin istediği, öğretmenlerin bu süreçte çalışmadığı algısının oluştuğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim herkes için yıpratıcı bir süreç olmakla birlikte öğretmenlerin *uzaktan eğitimde rahata alıştığına* dair açıklamalar maalesef medyada yer almıştır (Web 1).

“Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcılar” temasında sınıf öğretmenlerinin, öğretmenlik mesleğinin itibarını artırıcı olarak MEB alt teması ile ilgili bulgularda; özlük haklarda iyileştirme, ekonomik ve sosyal haklarda iyileştirme, öğretmenlerin saygınlığını çeşitli platformlarda anlatmak için çalışmalar, meslek kanununun çıkarılması sonuçları elde edilmiştir. Ayrıca MEB'in öğretmenlik meslek itibarını artırmak için hiç çaba göstermediği sonucu da bulunmuştur. MEB, medya ile iş birliği yaparak öğretmenliğin itibarını artırıcı yayınları topluma sunmalıdır. Medyanın öğretmenlik mesleği lehine sorumlu yayın yapması, öğretmenlerin başarılarını medya aracılığıyla toplumun değer ve beğenisine sunması meslek itibarı açısından önemli oluşumlara yol açacağı belirtilebilir (Ünsal, 2015).

Sendikalar alt teması ile ilgili bulgularda özlük haklarda iyileştirme, ekonomik haklarda iyileştirme, öğretmen haklarını savunmada birlik olma, siyasetten uzak durma, meslek kanunu çıkarılması sonuçları elde edilmiştir. Sendikalar mesleki hakları yeterince savunur, öğretmenlerle ilgili kararlara katılım sağlanırsa Güven'nin (2010) belirttiği gibi öğretmenlik profesyonel bir meslek grubu olarak görülür, *uygulayıcı teknisyen* gibi görülmekten kurtulur. Öğretmenlerin kararlara katılımı öğretmenlerin mesleki itibarlarına olumlu katkı yapar (Symeonidis, 2015). Öğretmenler alt teması ile ilgi bulgularda; öğretmenlik mesleğine yakışır şekilde saygın hareket etme, kendini mesleki anlamda geliştirme, mesleğini sevme ve mesleki yardımlaşma sonuçları elde edilmiştir. Branş öğretmenlerinin mesleki itibarı artırıcılarla ilgili MEB alt teması ile ilgili bulgularda; özlük haklarda iyileştirme, ekonomik iyileştirme, sosyal haklarda iyileştirme, öğretmenlerin saygınlığını artırıcı çalışmalar, öğretmenlerin niteliğini artırıcı çalışmalar yapılması, meslek kanunun çıkarılması sonuçları bulunmuştur. Bu çalışma sonuçları Bozboyundur'un (2019) yaptığı çalışma sonuçlarıyla uyumludur. Bozboyundur (2019) öğretmenlik mesleğinin statüsünü yükseltmek için yapılması gerekenleri mesleği sosyo-ekonomik olarak geliştirme, mesleğin toplumsal değerinin farkına varıcı çalışmalar yapma ve özlük haklarında iyileştirmeler yapma olarak belirtmiştir. Sendikalar alt teması ile ilgili bulgularda özlük haklarda iyileştirme, ekonomik iyileştirme, siyasetten uzak durma, sendikaların sendika olmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretmenler alt teması ile ilgili bulgularda kendini geliştirme, mesleğini sevme ve mesleki yardımlaşma, saygın hareket etme, birlik olma, iletişim becerisini geliştirme sonuçlarının yanı sıra öğretmenin bu konuda yapabileceği bir şey olmadığı sonucu bulunmuştur. Sendikalarla ilgili bulgular Akcan, Polat, Ölçüm'ün (2017), Köybaşı, Uğurlu ve Aslan'ın (2016) yaptığı araştırmalarda sendikaların iletişim sorunu ve siyasi kutuplaşmaya neden olduğu, sendikaların daha çok siyasi görüşlere göre var olduğu, faaliyetlerin yetersiz olduğu sonuçlarıyla uyumludur. Öğretmenlerin iletişim becerilerinin iyi olması, saygın hareket etmeleri, öğretmenlerin mesleki itibarlarına olumlu etki ettiği ifade edilmiştir (Ölçüm ve Polat, 2016; Erzen ve Epcacan,2018). Ayrıca, öğretmenin kendini geliştirmesi nitelikli öğretmen olmanın en temel özelliklerinden biri olarak görülmektedir (Seferoğlu,2004). Özdemir ve Orhan(2019) yaptığı çalışmada öğretmenlerin mesleki imajlarını artırmak için yapmaları gereken en önemli şeyin kendilerini geliştirmek olduğu sonucunu bulmuştur. Mesleki gelişim, bireysel, mesleksi ve kurumsal itibarın artırılmasının temel şartlardan birisidir. Bunun içinde okul örgütü içerisinde bulunan yönetici, öğretmen herkesin uzman kişiler tarafından mesleki olarak desteklenmesi gerekmektedir (Karaköse,2008).

Bu araştırmada bir mesleğin en önemli saygınlık faktörlerinin ekonomik gelir, toplumun bakış açısı, devletin ve o meslek sahiplerinin tavrı olduğu bulunmuştur. Ayrıca; öğretmenlerin mesleki itibarının iyi olmadığı, mesleki itibar olarak düşüşler olduğu, öğretmenlerin ekonomik ve özlük haklarının yetersiz olduğu belirlenmiştir. Mesleki itibarının düşük olmasında medyadaki olumsuz haberlerin, ekonomik yetersizliğin, yanlış eğitim politikalarının, siyasilerin tutumunun, öğretmenlerin yanlış davranışlarının, öğretmenlerin şikâyet edilmesinin, velilerin ve öğrencilerin saygısız ve çokbilmiş tavırlarının, özlük hakların yetersizliğinin, hükümet politikasının, olumsuz kamuoyunun, kararlara katılımın olmaması ve salgının etkisi olduğu bulunmuştur. Meslek itibarını sağlayıcılar olarak; mesleki başarı, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri, öğretmen tavrı, vicdani doyum, kaliteli davranış, öğretmen tavrı, topluma katkı, hükümet politikasının değişmesi, farklı kesimlerin saygısı, mesleki doyum, veli duyarlılığı sonuçları elde edilmiştir. Mesleki itibar artırıcılar olarak MEB'in, sendikaların ve öğretmenlerin yapması gerekenlerle ilgili elde edilen en önemli sonuç öğretmenlik mesleğinin haklarının iyileştirilmesinde birlik olunmasıdır. Mesleki itibarının artırılması için yapılması gerekenlerde bulunan diğer sonuçlar ise öğretmenlik meslek kanunun çıkarılması, sendikaların mesleki hakları savunmada birlik olması, sendikaların siyasi davranmaktan vazgeçmeleri, öğretmenlerin ekonomik ve özlük haklarının iyileştirilmesi, öğretmenlerin kendilerini geliştirmeleri gerektiğidir.

Bu araştırmada yalnızca yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak nitel araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın sınırlılığı dikkate alındığında öğretmenlerin mesleki itibarı üzerine nicel araştırma teknikleri kullanılarak daha kapsamlı ve ayrıntılı araştırmalar yapılabilir. Bu araştırmanın sonuçlarına dayanarak bazı öneriler sunulabilir. Öğretmenlik mesleğinin itibarını artırmak için sendikalar ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından mesleğin önemini anlatan içerikler hazırlanarak medya yoluyla topluma sunulmalıdır. "Öğretmenlik Meslek Kanunu" çıkarılmalıdır. Öğretmenlerin ekonomik

ve sosyal olarak refaha ulaşması için ekonomik düzenlemeler yapılmalıdır. Öğretmenlerin istihdamında yeni nitelikli düzenlemeler yapılmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen itibarının artırılmasına yönelik çalışmalara bütçeden pay ayırmalıdır. Meslek itibarı, daha çok ekonomik gelir ile ilişkili olduğundan ve öğretmen istihdamının büyük çoğunluğu kamuda çalıştığından dolayı devlet tarafından öğretmenlik mesleği lehine politikalar geliştirilmelidir.

Lisans Bilgileri

e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in e-Kafkas Journal of Educational Research are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannameesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimi beyan ederim. Her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarına ait olduğunu bildiririm.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 09.08.2021

Etik kurul belgesi sayı numarası: 22

Kaynakça

- Akyüz, Y. (2019). Türkiye'de öğretmenin “öğretmen” ve meslek imajı. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 11(1), 115-121 . DOI: 10.1501/Egifak_0000000565.
- Akcan, E., Polat, S. ve Ölçüm, D. (2017). Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre sendikal faaliyetlerin okullara etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1101-1119.
- Aydın, İ., Demir, T. G. ve Erdemli, O. (2015). Teacher’s Views Regarding the Social Status of the Teaching Profession. *The Anthropologist*, 22(2), 146-156.
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin toplumsal saygınlık ve imajlarına olumsuz etki eden faktörlerin incelenmesi, *Journal of Education for Life*, 34(1),152-167. DOI: 10.33308/26674874.2020341165.
- Bayar, A. Üstün, A. ve Zengin, A. (2020). Öğretmenlik mesleğinin itibarının zaman içerisindeki değişimine yönelik eğitimcilerin görüşleri, *Academic Social Resources Journal*, (e-ISSN: 2636- 7637), 5 (19),646-657
- Bozbayındır, F. (2019). Öğretmenlik mesleğinin statüsünü etkileyen unsurların öğretmen görüşleri temelinde incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 2076-2104.
- Bülbül, T. ve Gökçe, A. (2015). Meslek lisesi öğrencilerinin metaforik okul algıları: işlevselci bir yaklaşım. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 273-291.
- Can, E. (2019). Öğretmenlerin meslekî gelişimleri: Engeller ve öneriler. *Journal Of Qualitative Research In Education*, 7(4), 1618-1650. doi: 10.14689/Issn.2148-2624.1.7c.4s.14m.
- Creswell, J. W. (1998). Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions.
- Doğan, Ö. (2018). Öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin imajı. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Doğan, Ö. ve Bayrak, C . (2019). Öğretmenlerin görüşlerine göre öğretmenlik mesleğinin imajı: bir ölçek geliştirme ve uygulama çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3) , 901-922 . DOI: 10.17240/aibuefd.2019.19.49440-487223.
- Erzen, Z. ve Epçaçan, C. (2018). Öğretmen görüşlerine göre öğretmenlerin toplumdaki saygınlığının incelenmesi. *Journal Of Institute Of Economic Development and Social Researches*, 4(9), 331-345.
- Girgin, A. (2013). Öğretmenin ve öğretmenliğin itibarsızlaş (tırıl) ma yanılması. *Eleştirel Pedagoji*, 5(27), 71-76.
- Gökçe, A. T. ve Bülbül, T. (2014). Okul bir insan bedenidir: Meslek lisesi öğrencilerinin okul algılarına yönelik bir metafor çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 63-88.
- Gökçe, A. T. (2016). Eğitimde değişen değerler ve öğretmenin rolü üzerine. *Eleştirel Eğitim Yönetimi Yazıları* (Ed. K. Yılmaz), 191-211. Ankara: Pegem Akademi.
- Gönülaçar, Ş. (2016). Türkiye’de öğretmen imajı ve itibarı üzerine bir inceleme. *Academia. Edu*. Erişim Tarihi. 1 Ağustos 2021
- Gül, H. ve Gökçe, A. T. (2020). Challenges and Advantages of Working Abroad: Turkish and Turkish Culture Teachers' Perspective. *International Journal of Psycho-Educational Sciences*, 9(1), 33-47.
- Güven, D. (2010). Profesyonel bir meslek olarak Türkiye’de öğretmenlik. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 27(2), 13-21.
- Güven, E. ve Gökçe, A. T. (2018). Öğretmenlerin Mesleki Özgürlüğe İlişkin Metaforik Algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 8(3), 176-189.
- Karaköse, T. (2006). Eğitim örgütlerindeki iç ve dış paydaşların kurumsal itibara ilişkin algılamaları. Yayımlanmamış doktora tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaköse, T. (2008). Okul müdürlerini itibarlı kılan değerlerin belirlenmesine yönelik nitel bir çalışma. *Değerler Eğitim Dergisi*, 6(16), 113-129,
- Keskin, S.C. ve Yüceer, D. (2017). Geçmişten günümüze öğretmenlerin gözünden bir meslek olarak öğretmenlik mesleği. *Turkish Studies*,12(14),85-104.
- Kıran, A. B., Durmuş, E. ve Sucu, N.N. (2019). Öğretmenlik mesleğinin itibar kaybı nedenleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi(TURKSOSBILDER)*. 4(1). 8-13.
- Köybaşı, F., Uğurlu, C. T. ve Arslan, C. (2016). Öğretmenlerin sendikal örgütlenmeye ilişkin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(27/3), 101-123.

- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education. Revised and Expanded from " Case Study Research in Education."*. Jossey-Bass Publishers. 350 Sansome St. San Francisco. CA 94104.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. New York: Sage Publications.
- Ölçüm, D. ve Polat, S. (2016). Öğretmen imajının kuşaklar bazında değerlendirilmesi [Evaluation of teacher image on the basis of generations]. *Journal of Teacher Education and Educators*, 5(3), 361-397.
- Özdemir, T. ve Orhan, M . (2019). Öğretmenlerin “Öğretmenlik Mesleğinin İmajı” hakkındaki görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*. Aralık 2019 Ek Sayısı , 824-846 . DOI: 10.24315/tred.532641.
- Özdemir, T. ve Orhan, M. (2020). Sınıf ve ortaokul öğretmenlerinin mesleki imaj algıları ile örgütsel adanmışlık davranışları arasındaki ilişki. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 132-147.
- Özgenel, M, Işık, M. ve Bahat, İ . (2019). Öğretmenlik imajı: bir ölçek geliştirme çalışması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)* , 52 (3) , 869-890 . DOI: 10.30964/auebfd.461440
- Polat, H. ve Ünişen, A. (2016). An analysis of teacher news in Turkish printed media within the context of teachers’ image. *Cogent Education*, 3(1), 1179614.
- Polat, Ü., Kaysılı, A. ve Aydın, Ş. (2015). Öğretmen adaylarının eğitimsel, toplumsal ve siyasal beklentileri üzerine bir araştırma. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 4(2), 1-14.
- Patton, M. Q. (2002). Two decades of developments in qualitative inquiry: A personal. experiential perspective. *Qualitative social work*, 1(3), 261-283. DOI: 10.1177/1473325002001003636.
- Saban, A. ve Ersoy, A. (2016). *Eğitimde nitel araştırma desenleri*,(1. Baskı) Ankara: Anı Yayınları.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlilikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Sunar, L. ve Kaya, Y. (2018). Türkiye’de değişen sosyo-ekonomik yapı içerisinde meslekler. *Türkiye’de toplumsal tabakalaşma ve eşitsizlik*. L. Sunar (Ed.).(Cilt 2), 1-52 Ankara: Nobel Yayınevi.
- Sunar, L. (2015). *Türkiye’de çalışma yaşamı ve mesleklerin itibarı*”, <https://tyap.net/mediarfrkiyemaFam-Mesleklerin-tiba1rmaTamamland.pdf>. Erişim Tarihi. 1 Ağustos 2021.
- Sunar, L . (2020). Türkiye’de mesleki itibar: dönüşen çalışma hayatı ve mesleklerin sosyal konumu . *Journal of Economy Culture and Society* , Özel Sayı , 29-58 . DOI: 10.26650/JECS2020-0053.
- Symeonidis, V. (2015). The Status of Teachers and The Teaching Profession. Education International Research Institute: Belgium. Erişim tarihi. 2 Ağustos2021. <https://download.ei-ie.org/Docs/WebDepot/The%20Status%20of%20Teachers%20and%20the%20Teaching%20Profession.pdf>
- Şenol, C. (2020). *Öğretmenlerin mesleki profesyonellik algılarının mesleki statü, iş memnuniyeti ve öz yeterlik algıları üzerine etkisi*. Yayınlanmamış Doktora tezi İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- TEDMEM (2014). Öğretmen gözüyle öğretmenlik mesleği rapor dizisi: 3. Erişim tarihi: 01.08.2021, http://portal.ted.org.tr/yayinlar/ogretmen_gozuyle_ogretmenlik_meslegi.pdf.
- Tunç, H. S. ve Gökçe, A. T. (2018). Okul yöneticilerinin Alo 147 hakkındaki görüşlerinin bilgi uçurma açısından değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(4), 477-487.
- Türk Dil Kurumu(2021). <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 30 Temmuz 2021
- Ünsal, S. (2015). Öğretmenlerin mesleki imajlarına ilişkin görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Gaziantep, Türkiye.
- Ünsal, S. ve Bağçeci, B. (2016). Öğretmenlerin mesleki imajlarına ilişkin görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3905-3926.
- Ünsal, S. (2018). Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin statüsüne ilişkin bir pareto analizi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 111-130.
- VarkeyGemsFoundation(2013).GlobalTeacherStausIndex<https://www.globalteacherprize.org/media/2787/2013globalteacherstatusindex.pdf>. Erişim Tarihi: 1 Ağustos 2021.

- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, K. (2010). *Nitel araştırmalarda niteliği artırma*. *İlköğretim Online*, 9(1). 79-92.
- Web 1: <https://www.ajanskamu.net/ogretmenler/nagehan-alcı-ogretmenler-rahata-alisti-h122597.html>.

Extended Summary

Introduction

According to the dictionary of the Turkish Language Institution (TDK), reputation means dignity. Professional reputation can be explained how the profession performed is viewed by society and the value attached to the profession by the society. The status of professional reputation can vary according to the economic, political, social and cultural changes that occur in societies. This research aims to reveal how the teaching profession is viewed by the society, to determine how the reputation of the profession is affected by the changes in the society, and to guide teachers, professional unions and the Ministry of National Education on how to increase the reputation of the teaching profession.

The objective of the research is to identify the factors that reduce the reputation of the teaching profession and the reputation of the profession according to the views of the teachers. This basic objective has been achieved with the following questions:

1. What are the views of Primary School and branch teachers on the reputation of the teaching profession?
2. What are the views of Primary School and branch teachers on factors affecting the reputation of the teaching profession?
3. What are the recommendations of primary school and branch teachers to increase the reputation of the teaching profession?

Method

The research is designed according to the descriptive phenomenological pattern, which is a type of qualitative research approach. A total of 50 primary school teachers and branch teachers from Ankara, Hatay, Denizli, Malatya, Erzurum, Erzincan, Kocaeli, Ordu provinces were reached within the scope of the research. A semi-structured interview form called "opinions of teachers on the reputation of the teaching profession" consisting of open-ended questions developed by the researcher was used to collect data in the study. Before the application of the data collection tool, the participants were given the necessary preliminary information and it was stated that the participation was based on volunteerism. In the interview form consisted of sixteen questions, along with five questions indicating the personal characteristics of the participants. Data were collected through face-to-face interviews and "Google forms". Descriptive and content analysis techniques were used in the analysis of the data obtained through interview forms. Internal reliability was provided by direct quotes from the participants' statements. In the study, first, the similarities and deciduous expressions were combined, and the themes and sub-themes were formed.

Findings

As a result of the analysis of the data, four main themes were created. These themes are reputation factors of a profession, reputation of the teaching profession, reputation providers of the teaching profession, reputation enhancers of the teaching profession. Two sub-themes were formed under the theme of respectability factors of a profession: perspective of primary school teachers, perspective of branch teachers. In both sub-themes, the code "Social view" was found to be high. Three sub-themes were formed under the theme of Social reputation of the teaching profession: changes in the perspective of the reputation of the teaching profession, the current status of the reputation of the teaching profession, the reputation of the teaching profession according to parents and students,. Codes indicating a decline in teacher reputation in all of the sub-themes were high. Two sub-themes were formed under the theme of reputation providers to the teaching profession: reputation providers and reputation harmers. In the sub-theme of reputation providers, the code indicating there is nothing positive done (f=8) was high. The "economic incompetence" code (f=5) was high in the sub-theme of reputation harmers. Three sub-themes were formed under the theme of reputation providers for the teaching profession: actions to be taken by the Ministry of education, actions to be taken by Professional Unions, actions to be taken by teachers. The code improvement of personal rights " was high in the sub-theme of actions to be taken by the Ministry of Education and actions to be taken by

Professional Unions. The codes of " acting respectfully"(f=9) and " self-improvement" (f=7) were high in the sub-theme of actions to be taken by teachers.

Discussion, Conclusion and Recommendations

Four main themes were formed in the research to reveal the reputation of the teaching profession according to the opinions of Primary School and branch teachers. The research concluded that the reputation of the teaching profession was low before the society, parents and students. Among the most important factors determining the high reputation of the profession are the society's perspective on this profession, the value it attaches to the profession, and economic gain. Such reasons also include economic incompetence, insufficiency of personal rights, wrong attitude of politicians, negative news in the media, Professional Unions acting with a more political attitude, lack of unity on teacher rights and the lack of unity on the teacher's rights. Although nearly all the teachers participating in the research were unionized, almost all of them stated that the unions did not do anything to increase their professional reputation. Unions must act jointly in order to increase the reputation of the teaching profession. The Ministry of Education, on the other hand, should develop policies that improve the personal, social and economic rights of teachers. Besides, it should work together with trade unions to adopt the teaching profession law in line with the expectations of teachers.